Tidskrift för litteratur och återknytning till naturen

Årg. 2 – 2018 – Nr.2 – september/oktober – 50 kronor

Delta

Delta tillägnas de många träd som huggits ner för att kunna göra denna tidskrift. Vi ber er om förlåtelse och hoppas att texterna och bilderna ändå ligger i linje med ert ljuvliga väsens spirande (texten inspirerad av tidskriften Vargatids liknande ingress).

ISSN: 2003-0282 **Tryck**: SPECTRA D´Sign Kopiering AB
Upplaga: 40 ex.

Omslagsfoto av Titti S. Föreställer Lars L. stående framför sin hydda i Nackareservatet med böcker i famnen som han ska flytta in i den. Fotografen Lars Säfström står för bildbearbetningen.

Delta: 1. Fjärde bokstaven i grekiska alfabetet (grekiska är det andra ”bildningsspråket” jämte latin)
2. Landområde som har bildats av flodslam (läs poetry slam) och delar en flodmynning
3. Medverka, vara närvarande (på scen, i kulturen, eller för naturen, för djuren och de fattiga och hemlösa. Delta i naturens liv istället för att se sig själv som avskild och stå utanför och förtrycka den)

Redaktion: Lars Larsen, ansvarig utgivare
c/o Titti Spaltro
Ängskärsgt. 4
11529 Stockholm
naturensbarn@yahoo.com

Titti Spaltro, fotograf

Hemsidor: www.universalist.blogg.se (Lars' huvudblogg ”För naturens skull”)
www.larslitterara.blogg.se (Lars' litterära blogg ”Mot en ny romantik”)
www.soul-glimpses.blogspot.se (Tittis blogg ”Soul glimpses”)

Delta beräknas utkomma tre gånger under året 2018, men det är inte säkert, p.g.a. dålig ekonomi. Årsabonnemang för 2018 är 86 kronor om det bara blir två nummer, 130 kronor om det blir tre nummer. Summan kan betalas in på följande IBAN konto (min bank är Aktia i Finland):
FI 48 4055 2020 127801. Material till tidskriften välkomnas och kan skickas in till ansvarig utgivares post-/epostadress. Vi ansvarar inte för och returnerar inte obeställt material.

Medverkande i detta nummer:

Paul Chefurka: född 1960, en kanadensisk hållbarhetsaktivist, känd från sin hemsida ”Approaching the limits of growth” på www.paulchefurka.ca

Thom Hartmann: född 1951, en amerikansk författare och f.d. psykoterapeut, en radiopersonlighet och politisk kommentator.

Lars Larsen: Född 1984 i Finland, norrman, bor i Stockholm, poet och ekofilosof (dock inte en akademisk sådan) kallas även ”Munken”, själv kallar han sig "Skogsmannen Snigelson” p.g.a. vissa starka band till naturen och djuren, grundlagda bl.a. genom många års hemlöshet som boende i tält, kåta och hydda i Flaten naturreservat och Nackareservatet. Är Titti Spaltros pojkvän. Debuterade som poet 2007 med "Över floden mig" på eget förlag, har också gett ut ett ekoteologiskt verk, "Djurisk teologi. Paradisets återkomst" på Titel förlag 2010.

Oscar Levertin: 1862-1906, svensk författare, poet, kulturskribent och litteraturhistoriker. Var av judisk börd. Var nittiotalismens stora banérförare bland litteraturkritikerna.

Jonas Lundström: född 1974, bor i Örebro med familj, är poet, författare och aktivist av ekoanarkistisk sort. Har en bakgrund som teolog, utbildad av Örebro missionsskola (en teologisk högskola), har

sympatiserat med anabaptismen, men förlorade tron och blev ateist för ett antal år sedan. Har varit aktiv bloggare, men hans nuvarande blogg är inaktiv. Har bl.a. gett ut boken ”En förtryckares frihetliga fantasier” på eget förlag 2014.

Titti Spaltro: Född 1965, halvt italiensk och halvt svensk, fotograf, filmare och poet. Bor i Stockholm med Lars Larsen, sin pojkvän. Kommer ut med en diktsamling tillsammans med honom just nu, som heter ”Naturens återkomst”, på Fri Press förlag. Har fotat hemlösa under lång tid, och medverkat i en fotobok, ”Utanför” tillsammans med Mattias Nilsson. Har haft en fotoutställning "kollektivliv" både i Stockholm" (2016) och Åbo (2017), ett femårsprojekt som handlar om vardag och fest i två kollektiv i Åbo. Håller också på med ett filmprojekt om södra Sveriges ekobyar, som hon filmat under en lång vandring till Skåne och tillbaka, tillsammans med Lars.

Erik Johan Stagnelius: 1793-1823, Sveriges kanske mest älskade poet genom tiderna, hans dikt ”Vän i förödelsens stund” har blivit rankad som den bästa svenska dikten någonsin. Ärkeromantiker, kristen gnostiker, nästan en teosofisk mystiker.

Pella Larsdotter Thiel: Engagerad för naturens rättigheter genom End Ecocide Sverige och Lodyn. Hon är även deltagare i FN:s nätverk för naturens rättigheter, Harmony with nature, och koordinerade Earth rights conference som arrangerades i Sigtuna 21–22 april 2017.

Zacharias Topelius: 1818-1898, tillsammans med J.L. Runeberg och Edith Södergran den mest kände och älskade finlandssvenska poeten, som har många sånger som fortfarande sjungs. Var också historiker, romanförfattare och författare av sagor för barn. Professor i finsk, rysk och nordisk historia. Ärkeromantiker, med en varm kristen andlighet.

Paul Verlaine: Se recensionen av ”Sånger utan ord” på s. 37.

Innehåll

”Om vi har lyckats skapa denna ofattbart komplexa civilisation med alla dess datorer, robotar och internet, då måste vi vara mer än kapabla att restaurera skapelsen, och läka det vi förstört.”

Lars Larsen

Redaktionellt

Första numret av Delta har varit ute en tid, tryckt i 70 exemplar, och alla utom fem stycken har gått åt, rätt fort. Däremot har vi inte fått så många prenumeranter, bara fem stycken. Detta gör att vi har tvivlat på att vi kan fortsätta ge ut Delta, eftersom vi har så dålig ekonomi. Men vi har kommit fram till att vi tar ett nytt Deltanummer åt gången, så länge vi har råd. Då blir det för våra prenumeranter att betala per nummer, dvs. om man är prenumerant får man varje nummer billigare, 43 kronor per nummer istället för 50 kronor som lösnumren kostar. Så om vi bara får ut två nummer för i år, istället för tre nummer, som planen var, blir årsprenumerationen 86 kronor.

Ha några riktigt goda läsestunder!

Lars Larsen

(Foto av Titti Spaltro, föreställer Titti Spaltro och Lars Larsen)

Något om asketismen och dess ekologiska betydelse. Och något om Sadhu Sundar Singh och indiens sadhun.

Asketismen borde uppvärderas i vår tid, p.g.a. miljökrisen, som har uppstått p.g.a. västvärldens och världens städers överdådiga lyxlivsstil. Man skulle inte minst tro att de kristna, ”Guds utvalda folk”, skulle gå i spetsen för denna uppvärdering, eftersom Mose, Johannes Döparen, Jesus, Paulus och Franciskus av Assisi alla var sanna asketer. Men det är inte direkt det vi ser, istället ser vi rörelser som Trosrörelsen uppmana en till att bli rik, som att rikedom skulle vara ett tecken på Guds välsignelse. Detta skulle aldrig kunna hända i hinduismen, eller i zenbuddhismen, där asketismen av tradition är mycket mer rotad.

Jag tror asketismen har råkat i dåligt rykte p.g.a. det missbruk av densamma som asketer i österlandet, särskilt i Indien och Tibet, uppvisat, hur de till ingen nytta plågar sig och späker sig, ofta på mycket grymma och utspekulerade sätt. Men man måste inte syssla med destruktiv och livsförnekande asketism. Man kan syssla med asketism som ger en själv, världen och naturen liv. Sådan som tjänar livet, och inte förstör ens egen kropp, utan stärker den. Lyx är däremot destruktiv inte bara för omgivningen, utan även för ens egen kropp, och detta delar den med den livsförnekande asketismen. Att leva enkelt och fattigt, arbeta mycket med kroppen, röra sig mycket, vara mycket ute, sova i skogens rena luft, luffa omkring, fasta med måtta, äta hälsosamt, inte tvätta sig för ofta, gå barfota så ofta man kan, allt detta är livsbejakande saker som bygger upp både kroppen och omgivningen. Man får så att säga två flugor i en smäll.

Kristendomen har enligt min åsikt ibland mer att ge för vinnandet av en sund asketism än österländska religioner. Är det för att barmhärtighet, nåd och förlåtelse spelar så stor roll (som den gör särskilt hos lutherdomens bästa teologer och hos de bästa mystikerna)? Visserligen har vi medeltida katolska munkar som späkte sig själv obarmhärtigt,

visserligen har vi Simon Styliten i antiken som bodde uppe på en hög pelare trettio år av sitt liv, för att komma närmare Gud med bön och askes. Men vi har en grund i Bibeln med enligt min mening oftast sunda asketer, som lät asketismen tjäna livet (för det mesta, att ge sig frivilligt till korsfästelsestraffet anser jag som destruktiv askes). Och vi har Martin Luther, som gjorde uppror mot katolska kyrkans självspäkande andlighet, och började leva av nåden. Men sist och inte minst har vi en kristen sadhu, indiern Sadhu Sundar Singh (1889-1929?), som kanske är den mest kände kristne asketen under 1900-talet, och som också hade en hälsosam askes helt väsensskild från självplågeri-asketismen. Sadhun är en indisk, hinduisk asket som lämnat ”världen” för att helt ägna sig åt andligheten, och lever som hemlös tiggarmunk, ibland som eremit boende i skogar och grottor, levande på allmosor, egendomslös, barfota, ibland naken. Man räknar med att det finns 4-5 miljoner sadhun i Indien idag. De är väldigt respekterade av vanligt folk, som anser det vara en helig plikt att ge dem mat och logi. Sadhuna vandrar och luffar mycket omkring i Indien, och får även resa gratis med tåg. Även "bang", den traditionella indiska marijuana-drycken, är gratis för dem. Sadhuna i Indien röker mycket marijuana, och har varit en stor inspiration för hippierörelsen och rastafarianerna. Många sadhun har även rastahår, som även har influerat nämnda rörelser.

Sadhu Sundar Singh var alltså en kristen sådan sadhu, som var något helt enastående på sin tid, när han blev känd över hela världen (han besökte flera gånger västvärlden, bl.a. Sverige, där ärkebiskop Nathan Söderblom tog emot honom). Han var hindu och sikh innan han omvände sig till kristendomen p.g.a. en Jesusvision när han var 14 år gammal. Sundar Singh bestämde sig vid sin omvändelse att bli en kristen sadhu, och klädde sig i den traditionella saffransgula sadhudräkten. Sundars enda egendom kom att bli en filt över axeln och Nya Testamentet på urdu i fickan. "Jag är inte värdig att följa i min Herres fotspår", sade han, "men som han, vill jag inte ha något hem, inga

ägodelar. Som han vill jag tillhöra vägen, delande mitt folks lidanden, ätande med dem som vill ge mig husrum, och berätta för alla människor om Guds kärlek".

Sundar gjorde långa missionsvandringar till fots barfota, bl.a. genom Kashmir och Afghanistan. Hans fötter blev såriga och blödde ofta, och de kristna kallade honom därför "Aposteln med de blödande fötterna". Det var vanligt att han blev förföljd där han predikade evangeliet, och han hade många underliga, extrema upplevelser. Han gjorde ofta vandringar i Tibet, och försvann för gott där till sist under en vandring 1929, man har aldrig hört av honom sedan dess.

Sundar var en av de mest spontana och naiva, barnliga helgon jag känner till, som var helt främmande för andliga tekniker, system och rigiditet. Han var visionär (han satte sina egna visioner över kyrkans tradition, i nästan anarkistisk anda) och hade ofta syner där han steg in i andevärlden ungefär som Swedenborg (som han också kände till och uppskattade, han sade t.o.m. att han hade haft visionär kontakt med Swedenborgs ande). Men han försökte aldrig uppnå dessa syner, utan lät dem komma naturligt. Yogans tekniker för att komma i extas var honom djupt främmande. Hans böneliv var ofta ordlös. Han menade att andligheten skulle vara ”inifrån ut”, inte ”utifrån in” så som de andra hinduiska asketernas andlighet ofta var, med all deras andliga träning och teknik. Det påminner lite om debatten mellan vissa romantiker och språkmaterialister inom poesin, om poesin ska skrivas ”inifrån ut” (romantikernas position) eller ”utifrån in” (vissa språkmaterialisters position).

Denna andlighet kan illustreras av en av de liknelser som Sundar berättade för sina åhörare (han var expert på att hitta liknelser och använda dem), som går så här: ”På bergen rinna floderna friskt undan och bryta sin egen väg. Men på slätterna måste kanalerna med möda grävas för att få vattnet att rinna. Så är det med dem som leva på

höjderna med Gud. Den Helige Anden banar sig väg på egen hand. Men de som ägna föga tid åt bön och Guds gemenskap måste med möda planera och organisera.” (från Nathan Söderbloms bok ”Tre livsformer. Mystik (Sundar Singh) - Förtröstan - Vetenskap, 1922, s. 22). Sundar var en solitär, som gick sin helt egen väg, och vägrade skapa en rörelse eller sekt kring sin egen person, trots att många ville att han skulle göra det, som att grunda en sadhu-skola.

Sundar var också universalist, en som trodde på alla människors slutliga frälsning. Ondskan skulle en gång ta slut, och Gud bli ”allt i alla”. Det passar väl in på den mildhet som många vittnade om fanns i Sundars väsen. Sundar var dock en kristen av rätt konservativ sort, som trodde på Jesu återkomst i bokstavlig mening och misstrodde bibelkritisk forskning. Men han var liberal på det sättet att han inte förkastade hinduismen/sikhismen helt och hållet, utan tog vara på det goda som fanns inom den, inte minst den goda asketismen. Han gjorde en syntes av det bästa inom hinduismen och det bästa inom kristendomen. Av de kristna var Franciskus av Assisi honom närmast (förutom Bibelns helgon), förstås.

En artikel på internet av indiern Pritam Singh Sandhu heter ”Sadhu Sundar Singh – en skandal för den bekväme”.

I boken "The wisdom of Sadhu Sundar Singh" (2014) kan man läsa följande ord av Sundar:

”I Indien känner en överallt – även genom avgudar och altare, pilgrimer och botgörare, tempel och bassänger – att där finns en längtan efter högre ting. I västvärlden pekar däremot allt mot arméer, stor makt och materiella ting. Det är denna ondskans kraft som gör mig så ledsen.”

”Västvärlden är som Judas Iskariot, som åt med Yesu, bara för att senare förneka honom. Västvärlden borde frukta Judas´ öde, om inte

den vill hänga sig själv på lärdomens träd.”

Min kommentar: Är det inte detta västvärlden gjort sedan Sundar Singhs tid, genom vetenskapen i dess nesliga maskopi med teknologin, som inte bara ohyggligt förtryckt tredje världen och djuren, utan även håller på att förstöra klimatet, vilket hotar själva mänsklighetens och ekosystemets fortlevnad? Det är sannerligen att hänga sig i sin egen lärdom, efter att den, genom att livet avsakraliserats, förrått sin egen kulturs viktigaste ”grundare”, den mytiske Jesus, och hans lära om respekt för livets helighet, all religions grundpelare.

”Materialism och intellektualism har gjort deras (i västvärlden, min anm.) hjärtan hårda.” (Sundar Singh i samma bok)

Sundars kärlek till allt levande kan illustreras av en berättelse som han berättat i en av sina böcker:

”Det berättas, att en sufi (muhammedansk mystiker) på en resa förde med sig en del vete. När han varit på väg några dagar, öppnade han vetesäckarna och fann i dem en mängd myror. Han satte sig och grubblade över deras olyckliga öde: han blev överväldigad av medömkan med de små vilsegångna varelserna, återvände samma väg, som han kommit, och avlämnade dem oskadda vid deras ursprungliga hemvist.” (Sadhu Sundar Singh i boken ”Meditationer över olika faser i det andliga livet”, 1926, s. 62)

Det finns mycket att hämta för miljörörelsen i religionshistorien, bara för att man är ateist (som jag är), betyder det inte att man inte har något att lära av religionen och helgonen. Religionen är faktiskt all kulturs vagga, och har fått bära en mängd tankar och mänsklig visdom.

Lars Larsen

Vad skulle tecknen vara på att en ny romantik är här?

Jag skrev i förra numret om behovet av en ny romantik. Här kommer en lista på tecken man kan gå efter för att se om en ny romantik är här:
T.ex:

-Att det litterära sällskapet Romantiska Förbundets medlemsantal växer kraftigt.
-Att Romantiska Förbundets tidskrift Aurora får tidskriftsstöd (vilket den inte får idag).
-Att poeten Lars Mikael Raattamaa börjar skriva romantiska, begripliga dikter på vers och med rim.
-Att Eva-Stina Byggmästar får Nordiska rådets pris och Aftonbladets litteraturpris.
-Att Daniel Quinn får nobelpriset i litteratur.
-Att Bonniers förlags debutanter ofta är romantiker som skriver mycket på vers och med rim. Att t.ex. Andreas Björstens samlade dikter utges på Bonniers förlag. Förlagen är de största trendskaparna.
-Att Walter Dan Axelsson och Gunnel Arvidsson får större stipendier.
-Att lyriken, bildkonsten och den klassiska musiken överhuvudtaget går till källorna igen och förnyar sig där. Att man förnyar traditionen.
-Att en andlig väckelse likt metodismen eller nyevangelismen (Rosenius' pietistiska väckelse) sveper över Sverige. **Och att denna väckelse inte är av karismatisk, utan av moralisk sort, av helgelsesort**.
-Att urfolken och naturen får fulla rättigheter globalt, och att en längtan efter urfolkslivsstilen och det naturnära, enkla livet, griper Sverige och världen, så att Stockholm grundar en ”urfolksstam”, en ”indianstam” i Nackareservatet och i Järvafältets naturreservat, som ett första steg till hela det svenska folkets återvändande till naturen.
-Att ekobyrörelsen får stora subventioner av staten, och att ekoteologin och ekofilosofin blir omåttligt populär. En ny romantik måste ha en ny naturfilosofi, Schellings naturfilosofi var en huvudkälla till 1800-talets romantik.

Lars Larsen

Vi måste enas om att även naturen har rättigheter

Det är svårt att tänka sig en omställning till ett livsbejakande samhälle inom den människocentrerade världsbild som erbjuds som utgångspunkt, skriver Pella Larsdotter Thiel.

Vatikanen höll i februari en konferens med rubriken **Biological extinction**. En lång rad tunga experter samlades och lämnade vittnesmål om hur arter och populationer drivs mot utrotning varje år i en hastighet så hög, att Jordens växt- och djursamhällen nu är inne i en sjätte massutrotning. ”Den rikaste biota världen någonsin har sett försvinner på ett ögonblick ur geologiskt perspektiv. Och mänskligheten är upptagen med att förvärra situationen,” skriver Partha Dasgupta, ekonom från Cambridge och Paul Ehrlich, biolog från Stanford, i en rapport inför konferensen. Enligt den senaste Living planet report från WWF har mängden vilda djur minskat med nästan 60 procent mellan 1970 och 2012. Det går nästan inte att överdriva den ekologiska krisen.

”Vi vill bygga motorvägar genom Serengeti för att skaffa mer mineraler till våra mobiltelefoner. Vi tar all fisk ur haven, kraschar korallreven och släpper ut koldioxid i atmosfären. Vi har satt igång en massutrotning. Frågan är: hur hindrar vi den?” fortsätter Ehrlich. Nu hade man kunnat hoppas att Vatikanen, av alla avsändare, skulle titta lite närmare på grundorsakerna till denna kris för livet på Jorden. Om det ska vara möjligt att hindra utrotningen behöver man nog förstå vad den beror på? Hur kommer det sig att människan – Guds avbild – systematiskt tränger undan andra arter i Skapelsen? Men nej. När den två och en halv dagar långa konferensen ska börja undersöka lösningar presenteras samma idéer som diskuteras på hundratals andra liknande konferenser. Grön ekonomi, smarta städer. Genom att vrida lite på parametrarna ska den urbaniserade tillväxtekonomin förmås att skydda ekosystemen. Det

är synd, för det är svårt att tänka sig en omställning till ett livsbejakande samhälle inom den människocentrerade världsbild som erbjuds som utgångspunkt. Den västerländska civilisationen är djupt förankrad i uppfattningen att människan upptar en egen sfär, utanför och ovanför annat levande. Kristendomen är en av de tyngsta bärarna av denna världsbild. I första Mosebok uppmanade Gud människan: ”Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er. Härska över havets fiskar och himlens fåglar och över alla djur som myllrar på jorden.”

Men kristendomen rymmer mycket, och påven Franciskus har kraftfullt tagit ställning för en annan naturrelation, inte minst i sitt namn. Han har även inför FN:s generalförsamling sagt att naturen, inte bara människor, har rättigheter, och att människors rättigheter är beroende av att vi behandlar naturen väl. Därmed gav han stöd åt den växande globala rörelsen för naturens rättigheter. Efter Vatikanens utrotningskonferens har det rasat in nyheter om hur entiteter andra än människor inkluderas i rättsliga sammanhang, som juridiska personer med egna intressen. Floden Whanganui i Nya Zeeland fick efter en sekellång process sina rättigheter kodifierade i lag. Inspirerade av detta beslut fattade den högsta domstolen i den indiska delstaten Uttarakhand en vecka senare beslutet att floderna Ganges och Yamuna nu ska betraktas som juridiska personer. Den första april fick jag gnugga mig i ögonen och beakta dagens datum, när samma domstol även deklarerade delstatens glaciärer, skogar, sjöar, luften – kort sagt det vi kallar naturen – som levande personer med rättigheter.

”Floderna är inte bara vattenmassor. De är … levande. Våra floder kippar efter andan. Vi måste erkänna och ge konstitutionella rättigheter till Moder Jord,” sa domstolen i ett uttalande. Anledningen till domen är det akuta behovet av att skydda dessa levande system från det vi kollektivt kallar ”utveckling”, vilket innebär att mer natur i snabbare takt

förvandlas till siffror på ett konto. Där utrotning därför är ett nödvändigt offer.

I takt med att människan framgångsrikt har följt uppmaningen att föröka sig och lägga jorden under sig, står det klart att vi är en del av de levande systemen, inte separerade från dem. Förhållningssättet att härska och kontrollera har lett oss till ett vägval, där ett skifte i vårt förhållande till resten av livet är nödvändigt för en hälsosam utveckling. För att kunna leva i samspel med annat levande behöver vi se naturen som en gemenskap, som vi är en del av. Utrotningen är med andra ord en existentiell fråga. Vilka är vi, och vad gör vi här? Vi pratar ofta om hur vi ska förvalta naturen. Bli ”planetskötare”. Det var ju också Guds uppdrag till Människan. Med utgångspunkten att allt levande har rätt att existera, kan vi istället börja fundera på hur vi ska förvalta oss själva, så att vi stödjer de levande sammanhang vi är en del av istället för att bryta ner dem. Se där en spännande fråga som världens kyrkor skulle kunna samlas kring.

Pella Larsdotter Thiel, (artikeln hämtad från Landets fria tidning 19.4.2017)

(Foto av Titti Spaltro)

Leo Tolstojs anarkoprimitivism

Greve Leo Tolstoj (1828-1910) anser jag vara en av litteraturhistoriens mest intressanta författare. Få skönlitterära författare har som han personifierat de tankar och de ideal jag drömmer om – anarko-primitivismen, ja den radikala civilisationskritiken. Det är allmänt känt att Tolstoj var anarkist - man brukar kalla honom anarkopacifist - jag har dock aldrig hört eller läst att han skulle kallas anarkoprimitivist, vilket han dock rätteligen var. Skillnaden mellan honom och nutida anarko-primitivister är den att Tolstoj förordade att alla skulle lägga ner staten och lämna städerna, och återgå till det enkla bondelivet på landet, där "familjen och byn var de enda kollektiv som han egentligen erkände" (Per-Arne Bodin), medan nutida anarkoprimitivister ofta förordar en återgång till stenålderns jägar- och samlarlivsstil. Skillnaden är inte så stor som man skulle kunna tro. För att kunna återgå till jägar- och samlarlivet måste man nämligen bygga en bro dit mellan vårt nuvarande samhälle och idealet, och den bron består av just det Tolstoj förespråkade - en återgång till landsbygden, till det enkla bondelivet. Jag tror inte detta är det slutliga målet, men det är i alla fall ett stort steg i rätt riktning, och påminner om den "agrarian anarchy" som anarkoprimitivister som Guy McPherson förespråkar. Många sådana anarkoprimitivister ser permakultur och skogsträdgårdar som räddningen för mänskligheten och miljön, och jag är övertygad om att Tolstoj skulle ha gillat detta om han hade levt idag (det fanns inte uttalat på hans tid och i hans miljö). Småskaligt jordbruk enligt permakulturens principer. Tolstoj hade säkerligen ryggat tillbaka för det industriella jordbruk som kännetecknar nutidens bönder; han fördömde industrialismen och all avancerad teknologi.

De heliga dårarna (dårarna i Kristus) i Ryssland i äldre tider kan betraktas som något av äldre dagars ryska anarkoprimitivister. De var människor som frivilligt spelade rollen av dårar, fast de inte var sinnessjuka (det fanns förvisso riktiga dårar bland dom också, men

man kunde inte riktigt skilja mellan dem och de heliga dårarna), och de vandrade omkring hemlösa, smutsiga, i trasor, barfota både sommar och vinter, och ställde till med underliga scener och spektakel, för att få människorna att omvända sig och göra bot. Leo Tolstoj älskade de heliga dårarna och har skrivit om dem i flera av sina böcker, bl.a. "Barndomen". Han tog gärna emot de heliga dårarna på sitt gods Jasnaja Poljana, till sin hustrus förtrytelse. Han såg dem som exempel på äkta rysk andlighet. Tolstoj kom till sist att gå den helige dårens väg, ty han stod till slut inte ut med det aristokratiska lyxlivet på sitt gods, särskilt då hans söner (han hade 13 barn) talade om att ställa honom under förmyndare då han testamenterat hela sin egendom åt de fattiga, och lämnat sönerna arvslösa. Det slutade med att Tolstoj flydde hemifrån en höstdag 1910, 82 år gammal. Först åkte han tåg i tredje klass, sedan började han vandra på landsvägarna likt de heliga dårarna. Det slutade med att han blev sjuk efter någon veckas kringflackande, han insjuknade i lunginflammation (p.g.a. strapatserna), och dog på en tågstation, med hustrun och världspressen utanför huset.

Tolstojs död säger mycket om honom, om hur han slets mellan lojaliteten mot sin hustru och mot de fattiga, och hur denna slitning och hans dåliga samvete till slut blev för mycket för honom, så att han flydde hemifrån. Tolstoj lyckades aldrig riktigt leva som han lärde, leva det enkla bondeliv som han satte så högt. Han klädde sig visserligen som en bonde, och hjälpte till på åkrarna, men det hela var mer som en roll som han spelade, enligt forskaren Per-Arne Bodin. Hans lojalitet mot hustrun hindrade honom att avsäga sig lyxen, och hans hustru älskade det aristokratiska livet och förstod aldrig Tolstoj.

Tolstoj uppfyllde en roll i det ryska samhället som kom att kallas "den botfärdige adelsmannen", som går ut på att adelsmän som levt i lyx och överflöd omvände sig, och började gottgöra deras brott mot de fattiga, och minska sin skuld mot dem, men som "ibland spelade ett spel för

publiken, ett rollspel som skulle minska deras skuld både i allmänhetens och i deras egna ögon. När Tolstoj uppmanar sig själv och andra att "så här får man inte leva" känns det alltigenom äkta, men som arbetare på åkrarna spelar han mest en roll." (Per-Arne Bodin)

Per-Arne Bodin har skrivit en essä 1991 som heter "Lev Tolstoj - den botfärdige adelsmannen" (ingår i boken "Den oväntade glädjen" (Artos)). Där beskriver han mycket väl kärnan i Tolstojs anarko-primitivism. Min essä baserar sig på Bodins essä: Här ett utdrag:

"Man skulle leva så enkelt som möjligt och livnära sig enbart på sitt eget fysiska arbete. Särskilt omoraliskt var det att leva i överflöd med fattiga människor omkring sig."

"Lev Tolstoj ville att alla människor skulle försörja sig med sina händers arbete och helst bo på landet. Han förnekade helt enkelt nyttan av arbetsdelningen och det fanns ett anarkistiskt element i hans åskådning. Tveksamt och ibland fientligt betraktade han den utvecklingsoptimism som härskade i Europa under andra hälften av artonhundratalet. När han åkte tåg första gången kommenterade han: "Järnvägen är för resandet samma sak som bordellen för kärleken, lika bekvämt, men också lika omänskligt maskinellt och mördande enahanda." Inte nog med att han ville avskaffa tågen, han förespråkade sedermera att man skulle stänga teatrarna och konserthusen, lägga ner fabrikerna, ja helst avskaffa städerna. Istället skulle man vända tillbaka till det gamla bondesamhället." "Här kan man jämföra Tolstoj med nobelpristagaren Alexander Solsjenitsyn och flera andra ryska författare vilka ser sina idealsamhällen inte i ett framtida paradis utan i det förflutna." (Bodin)

Tolstoj ville egentligen bli bonde, men hans fru hindrade honom i detta försåt. Per-Arne Bodin skrev att "Tolstoj krävde att de skulle skänka bort en stor del av lantegendomen, liksom han ville ge bort rättigheter-

na till sina litterära verk, inklusive dagböckerna. De skulle sälja det mesta av möblerna, och alla medlemmar i den grevliga familjen skulle ut på åkern för att arbeta. Sofia Andrejevna (hustrun) vägrade. Hon hotade att lämna hemmet och till och med att begå självmord.”

Kompositören Sergej Rachmaninov besökte en gång Tolstoj, berättas det, och försökte få Tolstoj övertygad om värdet i den klassiska musikkonsten. Det gick inte. Tolstoj menade att även den klassiska musiken var en del av fördärvet, av den förhatliga stadskulturen.

Tolstoj ville avskaffa staten. Han "hyste en djup misstro mot staten och mot själva tanken på en komplicerad och utvecklad samhälls-organisation" (Bodin). Han skriver på ett ställe: "Det är sant att staten är en sammansvärjning inte blott för exploatering, men framför allt för demoralisering av medborgarna." (citat lånat från Bodin) "Kännetecken på statens avskyvärdhet är bland annat dödsstraff och krig" (Bodin). Tolstoj var förutom pacifist även vegetarian.

Tolstoj hade även en mycket anarkistisk och rationalistisk andlighet. Han var kristen på något vis, men skalade bort allt det övernaturliga från kristendomen, såsom tron på livet efter döden och de dödas uppståndelse. Och det som blev kvar var **moralen**, eller snarare **bergspredikans moral**, som han följde mycket bokstavligt. Hela hans kristendom präglades av bergspredikan, som han menade var kristendomens kärna. Han tolkade hela Nya Testamentet utifrån den, och utifrån ett västeuropeiskt tränat förnuft. Istället för liv efter döden, såg Tolstoj att "vi uppgår i allmänlivet" (mot slutet av sitt liv var han agnostisk i frågan om vi lever vidare). Detta uppgående i allmänlivet skulle också realiseras medan vi levde, att smälta samman med allt levande, och där påminner Tolstoj om min filosofi "djurismen".

Tolstoj tog inte bara avstånd från allt det övernaturliga i religionen,

även det sakramentala livet i kyrkan var honom förhatligt. Den ortodoxa ryska kyrkan exkommunicerade Tolstoj för hans hädiska beskrivning av den gudomliga liturgin i romanen "Uppståndelse" "och enligt hans eget önskemål kom någon ortodox begravningsgudstjänst inte heller at firas över honom" (Bodin).

Tolstoj studerade gärna de ryska helgonlegenderna och fann mycket inspiration i dem. Dessa texter, som ofta inte anses som riktig litteratur, blev för honom till och med viktigare än den västeuropeiska romantraditionen.

Det är också känt att Tolstoj hjälpte den anarkistiska kristna ryska sekten "Doukhoborerna". Han hjälpte dem att fly till Kanada, undan förföljelse i hemlandet.

Hos Tolstoj finner vi något så sällsynt som "**kristen anarko-primitivism**", som jag kanske bara annars finner hos, Jean Jacques Rousseau, Carl Jonas Love Almqvist, Jaqcues Ellul, Maria Suutala, Ched Myers och i min bok "Djurisk teologi" (Titel förlag 2010). Det är en slags ultraradikalkonservatism som är mycket radikalare än det mesta av kristen radikalkonservatism som jag vet om. De flesta radikalkonservativa kristna vill tillbaka kanske några århundraden, Tolstoj vill tillbaka flera årtusenden, ja kanske till civilisationens början, innan städerna började växa fram.

Om jag hade varit den ryska kyrkan, hade jag helgonförklarat Tolstoj. Men detta anses inte rumsrent. Tolstoj fick inte ens nobelpriset i litteratur, antagligen för att han var för vänster och anarkistisk för den högerkonservative Carl David af Wirsén, ständige sekreterare i Svenska Akademien på den tiden.

Tolstojs patos för de fattiga har ekat djupt i den ryska folksjälen. Hans ande vilade över arbetarrörelsen i Ryssland, och ryska revolutionen

1917 är delvis inspirerad av detta patos.

Medan det nästan är tradition att författare som varit radikala i sin ungdom blir alltmer konservativa och borgerliga på äldre dagar, när de etablerat sig, gällde det motsatta för Tolstoj. Han blev alltmer radikal desto äldre han blev, och krönte sitt liv med att rent fysiskt liera sig med samhällets allra nedersta botten, den helige dåren och den hemlöse luffaren.

Lars Larsen

(Foto av Titti Spaltro. Föreställer Tittis och Lars’ skuggor)

"Dä' ä' som jag alltid har sagt, att sen den fattige blir rik så blir han satan lik." (Luffaren Öland i Birger Magnussons bok "Trådarbetande luffare", Atremi 2006. som är en dokumentation av en skara luffare under första hälften av nittonhundratalet)

Floden

Se den klara
Strömmen fara
Genom fält och skogar hän.
Se dess ljusa
Böljor susa
Under gröna poppelträn.
Aldrig rastar,
Fjerran hastar,
Fjerran bort hans silfvervåg.
Intet hinder
Honom binder
På hans långa vandringståg.

Vårens händer
Kring hans stränder
Blommor strö till tusental,
Och de unga
Fåglar sjunga
Rundtomkring i skuggrik dal.
Eliséer,
Land af Féer
Rikt befolkade han ser,
Och kring svallen
Af kristallen
Gjutas myrtenskuggor ner.

Månens milda
Klot ses bilda
I hans våg sin återglans.
Solens skära
Gudomsära

Lifvar den med stjernors dans.
Gröna öar,
Vattnets möar,
Sträcka honom famnen mot.
Guld och klara
Perlors skara
Trampas flygtigt af hans fot.

Evig trånad,
Dunkel brånad
Honom för mot hafvets strand.
Oceanen
Länkar banen
Med fördolda kärleksband.
Utan hvila
Ses han ila,
Vill i azurdjupets ro
Sig förlora,
I det stora
Fadrens vatturike bo.

Så ock Anden,
Löst ur banden
Af en jordisk kärleks tvång,
Söker friden,
Genom tiden
Rastlöst välfvande sin gång.
Vårens löjen,
Lifvets nöjen
Han föraktar – Glädjens hamn
Vill han hinna
Och försvinna

I oändlighetens famn.

Erik Johan Stagnelius

Måne vit och ren

Måne vit och ren
kastar milt sitt ljus
och från varje gren
hörs en röst, ett brus,
helt tyst och nära…

Å min kära.

Sjön speglar lätt
och skänker åter
en mörk silhuett
av pilar som gråter
i vindens strömmar…

Dags för drömmar.

Djup stillhet och ro,
öm och följsam,
slår en glittrande bro
av stjärnors damm
kring jordens rund…

Å utsökta stund.

Paul Verlaine

Höstsång

Långa höstliga
otröstliga
fiolers klagolåt

pinar mitt hjärta
med en smärta
full av gråt.

Halvt kvävd av nöd,
blek som en död,
minns jag åter.

Att åren går
när klockan slår
och jag gråter;

jag är blind
i iskall vind,
ensam och döv,

och sedan bärs
jag härs och tvärs
som ett visset löv.

Paul Verlaine

”Även under civilisationens kollaps kommer solen att skina som förr.”

Lars Larsen

Under rönn och syrén

Blommande sköna dalar,
hem för mitt hjärtas ro!
Lummiga sköna salar,
där vår och kärlek bo!
Soliga barn av luft och ljus,
o, jag förstår ert tysta sus,
blommande sköna dalar,
hem för hjärtats ro!

Säll i syreners skugga
söker jag här mitt hägn.
Rönnarnas dofter dugga
finaste blomsterregn.
Regnet slår ned i hjärtats vår;
hela dess värld i blommor står.
Säll i syreners skugga
söker jag mitt hägn.

Kom, du min vän i skogen,
kom, vid min sida sjung!
Skogen är evigt trogen,
våren är evigt ung.
Livet förgår som kvällens fläkt;
evig är vårens andedräkt!
Kom, du min vän i skogen,
vid min sida sjung!

Älskade blåa öga,
le som i forna dar!
Låt vita rönnen snöga

blommor på det som var!
Skänk glad åt kvällens dagg din tår!
Vakna på nytt till sol och vår!
Älskade blåa öga,
le som forna dar!

Blommande sköna dalar
stråla av sällhet då;
klarare våren talar,
bättre vi den förstå.
Aftonen rodnar, vakan slår,
stilla en doft ur hjärtat går.
Blommande sköna dalar
stråla sällhet då.

Zacharias Topelius

Sagan och sångaren

Fjärran och nära sällsamt förenar
sagan med systerligt spinnande hand.
Libanons cedrar och snöskogens enar
binder hon samman med skimrande band,
suset af palmer och furugrenar,
västerländskt vemod och österländsk brand.
— Själf är jag väster- och österland.

Flykting från hemmet, främling på färden,
kommen från Kanaans pilgrimsstrand,
sagan vandrat vida kring världen,
täljts i tälten på öknarnas sand,
hviskats vid sprakande vinterhärden

ända vid yttersta Tules rand.
— Själf är jag morgon- och aftonland.

Soleld, blodseld från Saron i söder,
dröm från heliga vinets jord,
nordisk längtan, som darrar och blöder,
byta i sagan sånger och ord,
tala samman som skilda bröder
mötta till festlag vid samma bord.
- Själf är jag både söder och nord.

Bitter kunskap om själar och lagar,
vägande världen på vishetens vikt,
konungaklokskap från bibelns dagar,
stämningens solspel och stundens bikt,
lifshymn som jublar, dödshymn som klagar,
breda i sagan skiftande skikt.
— Själf är jag både visdom och dikt.

Guldet är smält ur gamla deglar,
skriften själf jag tolkat och tydt.
Urgamla namn och urgamla läglar,
lifvet, vinet med eget jag bytt.
Egna dragen i dikten speglar
silfverspegeln från värld som flytt.
— Själf är jag både förgånget och nytt.

Måttlös är människohjärtats trånad.
Ingen synrand är den för vid.
Sägnen börjat sin gyllene spånad
borterst i myternas morgonfrid,
spinner den hän mot den okända blånad,
tagande bortom vår stjärngräns vid.

— Själf är jag forntid och kommande tid.

Oscar Levertin

Harsh wind blowing

Harsh wind blowing
on this beautiful summer
morning.... makes the leaves
sing in a neverending bliss
in harmony with Nature's eternal
rythm that water and nurture earth's
wild growing seeds so they can bloom
into a new life melody...

Titti Spaltro

Think of whispering trees

Think of whispering trees...who tells you are loved
with no need for you to do anything to gain
their sympathy...

Think of a whispering breeze... who tells you can breath
with ease, with no need to rush or run but stay calm
into your wild- wood- hut...

Think of a whispering sun... who tells you can shine with
your warm smile with no need to grieve history as long
as you have your memories saved in the time wheel...

Think of a whispering moon... who tells you are cool just

being you with no need to pretend to be somebody
else…

Think of whispering stars... who tells you can glow with all
your soul with no need to hide behind an artificial mask.

Think of whispering sand... who tells you are free to flow
in the sea with no need to stay on a lonely beach ...

Think of a whispering butterfly... who tells you can fly
into the blue big sky with no need to rest until you
fall in love with all the flowers on earth...

Think of a whispering melody... who tells you can write
wonderful poetry ...just by following its enchanting rythm...

Think of a whispering tender voice... who tells you can trust
the love that abide in your heart with no need to beg
somebody else to give you what you already have...

Think of... *Titti Spaltro*

Hur jag tappade tron

Av samhället fick jag tron på Pengar som en mörk och oundviklig gåva.

Inkarnerat i sedlar och siffror, fick jag lära mig, fanns en rättfärdig och obetvinglig Kraft som kallades Pengar.

Ingenting fanns som kunde konkurrera med Pengar, inget fanns som mer förtjänade vår respekt och lojalitet.

Varje dag anropade jag sedlarnas helighet för att få tillgång till näring,

värme, gemenskap och glädje. Jag tillbad i Pengars Tempel och Tabernakel, jag dyrkade på gator och torg, ja till och med i mitt eget och i andras hem. Ibland med lycka och trosvisshet, ibland med tvekan och bävan, ibland utan känslor alls.

Men så hände något. Jag förlorade tron.

Ja, det var knappast en ”händelse” i ordets ordinära bemärkelse, det handlade mer om en utdragen process.

Jag är osäker på vad som dog först, om det var tron på Pengars existens, eller om det var tron på Hens rättfärdighet. Men en dag insåg jag att Pengar i själva verket bara var ett annat namn för uppdiktade skulder, för maktpositioner och ojämlikhet, och att det bakom sedlar och siffror bara fanns tomhet och förvirring.

Jag blev en apengist.

Som apengist öppnade sig en ny värld för mig. Jag insåg att näring, värme, gemenskap och glädje inte kom från Pengar, utan från jorden, naturen, djuren och människors arbete och relationer. Det blev uppenbart för mig att mycket av det jag konsumerar har sitt ursprung i förtryck och förstörelse, och detta gjorde mig sorgsen, skamsen och förbannad. Samtidigt såg jag att så mycket av det jag värderar högst i livet blir tillgängligt utan att slantar, siffror och sedlar alls är inblandade.

Men ändå fortsatte jag att anropa Pengar, och detta fick mig att också upptäcka något annat. Att det varken var Helighet eller Intighet som dolde sig bakom sedlar och siffror, utan ett naket hot om våld. Jag insåg att jag nu när jag hade tappat tron, vände mig till pengar enbart för att undkomma Ledarnas våld mot mig och mina nära och kära.

Sedlar, slantar och siffror blev en muta till systemet för att slippa dess burar och batonger.

Så mycket var det med den religionsfriheten. Den som inte tror, ska straffas. Jag blev rädd. Kanske hade min tro i själva verket hela tiden varit fruktan?

Nu har åren gått och jag har börjat ana att även mycket av denna fruktan var en slags tro. Jag tvivlar allt intensivare på att Makthavarna är så mäktiga och farliga som vi har lärt oss.
Kanske finns de inte ens.
Kanske är kejsaren naken?

Jonas Lundström, från diktsamlingen ”Att besegra gudar. Haltande poesi för anarki” (Fatta taggtråd publikationer 2018)

(Foto av Titti Spaltro)

Fången
(melodi: "Min mor gjette geiter i djupaste dalar", norsk folkvisa. Även sången "I verden du finner ei fred eller vile", norsk andlig sång)

Det sitter en fånge i djupaste cellen,
så ensam och sorgsen och väntar på kvällen.
När natten den kommer han sällskap skall finna
bland drömmarnas andar och trösten förnimma.

Så sällan får fången besök utav andra,
istället så låter han tankarna vandra.
I drömmen han lever, dit når inte muren.
Där sjunger han som näktergalen i buren.

Ett brinnande talgljus han håller i handen
som minner om solen och gemenskapsanden.
Den fången är människan i civilisationen.
En gång skall han nås av den ljuvaste tonen.

Lars Larsen

Recension av Richard Heinbergs bok "The end of growth. Adapting to our new economic reality"

Jag har nyss (detta skrevs 23.1.2018) läst Richard Heinbergs bok "The end of growth. Adapting to our new economic reality" (New Society Publishers 2011). Boken skulle kunna placeras i kategorin "ekologisk ekonomi", och borde vara kursbok i kursen "ekologisk ekonomi" vid naturgeografiska institutionen vid Stockholms Universitet (jag har kollat deras kursböcker, och dom verkar så tråkiga att jag nog inte vill studera där. Hade de bara läst Heinberg hade jag snart hakat på! Något liknande kan sägas om alla utbildningar vid Stockholms Universitet).

Jag kan inte mycket om ekonomi, därför är jag inte rätta personen att skriva en utförlig recension av Heinbergs bok, men något kan jag säga.

Huvudtesen i Heinbergs bok är att världens samlade ekonomiska tillväxt tog slut vid "The great recession", finanskrisen 2007-2008. Här och där har tillväxten fortsatt, men i det stora hela har tillväxten stagnerat. Detta är dock svårt att inse om man inte förstår att den tillväxt som man hittar efter 2008 ofta handlar om att artificiellt pumpa upp ekonomin med stora räddningspaket och lån, utan att den samlade faktiska ekonomiska produktionen växer. Ja, tillväxten idag är en finansiell bubbla, en fin fasad, där bakom har allt bara blivit värre och värre sedan 2008. Jag är beredd att hålla med Heinberg. Kolla bara vad som händer i Venezuela, som är ett land som står på randen till brutal kollaps. Ja, kan man inte säga att landet redan kollapsat? Och det är ett land som sitter på de största okonventionella oljereserverna i världen!

Varför har vi hamnat i denna situation? Heinbergs svar är att vi har nått flera olika gränser när det gäller hur långt ekonomin kan växa, där den viktigaste gränsen är Peak Oil, oljetoppen. Det handlar inte om att vi inte har tillräckligt med olja, utan att den billiga oljan håller på att ta slut, att oljans nettoenergi (EROEI) blir allt sämre och sämre. Detta tär på ekonomin och får den att sluta växa. Och detta är inte ett problem att lösa, utan ett predikament. Vi måste helt enkelt inse att "festen är över", och att vi måste lära oss att trappa ner på vår livsstil.

Det är inte bara oljan som har "peakat", även kolet kommer att peaka inom närmaste framtid, säger Heinberg. Räknar man den energi som man får ut av kolet, har denna redan peakat. Och förutom kolet har vi vatten, mat, metaller och andra mineraler, som alla kommer att stöta på samma problematik som oljan och kolet. Vi kommer att stöta på ett "Peak everything" inom kort.

Hur ska vi tackla detta?, frågar Heinberg i slutet av boken. Ja, rörelser finns redan som tar allt detta på allvar och söker lösningar på detta. Omställningsrörelsen är kanske den viktigaste, och den som Heinberg lyfter fram mest. Genom permakultur, lokalisering och ekologisk social ingenjörskonst kan vi göra mycket. Och vi måste finna ett sätt att bedriva ekonomi hållbart, utan tillväxt, en "steady state economy" *. Men Heinberg menar att detta inte kommer att vara nog. Den globala ekonomin kommer att kollapsa vad vi än gör. Men alla våra ansträngningar kommer att mildra kollapsen, göra landningen mjukare.

Heinberg säger i boken att eftersom den globala ekonomiska bubblan hålls uppe genom tillit, kan hans bok komma att påskynda kollapsen, eftersom den visar verkligheten bakom bubbelfasaden. Men han har ändå valt att skriva den, eftersom kunskap om läget är viktigt på lång sikt, för att vi ska kunna förbereda oss inför kollapsen, och mildra den.

Heinberg förutsäger i boken, som skrevs 2011, en stor kollaps "in the next few years": "…stock and real estate values will plunge, banks will close, and businesses will shutter their doors. Monetary, financial, and social systems built upon the expectation of growth will simply fail in growths absence. In the worst instance, that failure could take the form of a nearly complete cessation of trade, as occurred nationally in Argentina in December, 2001. Some sort of new economy would inevitably emerge from the wreckage, but in scale and scope it would be a shadow of the one we knew just a few years ago. Measured in GDP, it might correspond to the world economy of fifty, a hundred, or even a hundred and fifty years ago."

Sju år har gått efter denna förutsägelse, men ingen sådan kollaps har kommit. Har vi bara skjutit den framför oss? Framtiden får utvisa det.

Jag förundrar mig över att en journalist som Heinberg, som erkänner att han inte har någon ekonomisk utbildning, kan ha en sådan insikt i

ekonomin, en insikt som verkar mycket större än den många kända ekonomiprofessorer har. Detta stöder min tes om att specialisering ofta gör oss till fackidioter, oförmögna att se den stora helhetsbilden, såsom ofta är fallet inom vetenskapen.

* Jag tycker dock att en "steady state economy" är allt för lite radikal i ekologiskhet, eftersom vår ekonomi just nu är så gigantisk, att om den skulle få leva vidare ungefär lika stor i hundra år till, utan att växa, skulle den likförbannat förstöra vår planet, bara saktare än om den växte. Jag förundras över att Heinberg inte inser detta i boken (jag har dock hört honom förespråka "nerväxt" (som jag förespråkar) i föreläsningar på youtube, men det tror jag var flera år efter denna bok. I artikeln ”How to shrink the economy without crashing it: A ten-point plan” från 2014 förespråkar Heinberg nerväxt).

Lars Larsen

"This leads to the rather uncomfortable conclusion that the collapse is not to be lamented or prevented, but rather to be celebrated and engaged. It will come as no surprise to those on similar journeys that when I surrendered to this understanding, my suffering ceased."

Paul Chefurka

(Foto av Titti Spaltro)

Recension av ”Sånger utan ord”, av Paul Verlaine, översatt av Elias Wraak 2016

Elias Wraak (pseudonym) har i ”Sånger utan ord”, 219 sidor lång, som utgavs för två år sedan på Alastor Press, lyckats ge oss en bild av fransmannen Paul Verlaines (1844-1896) diktning, enligt Wraak själv inte de bästa dikterna, utan dikter som ger en representativ bild av Verlaine som poet. De flesta diktsamlingarna av Verlaine är representerade i volymen.

Paul Verlaine är känd som en av föregångarna till symbolismen, och som en ”dekadent” poet inom den dekadenta skolan. Han ansågs som en av de främsta franska poeterna under sin tid (detta förbryllar mig, de flesta dikterna i Wraaks samling är inte så bra), och var mycket nära vän till Arthur Rimbaud, som han luffade med.

Verlaine har haft betydelse även för den svenska poesin, genom att han influerade bl.a. Ola Hansson och Vilhelm Ekelund.

Verlaines poesi är ofta melankolisk och ”bittersweet”, stundom sinnlig, stundom pornografisk (ibland homoerotik), stundom religiös.

Wraak har lyckats återge innehållet, men han har för det mesta inte sinne för metrik. Han håller inte rytmen och metern, det är en ”bumpy road” han tar oss med på. Är detta ett symptom på vår tids djupa avsaknad av verskonstnärlighet? På Vilhelm Ekelunds tid skulle nog aldrig sådana Verlaine-översättningar ha godkänts för publicering, de hade då ännu sinne för verskonstens subtila nyanser. Och översättningarna av utländsk vers tror jag alltid gick att sjunga på svenska. Det går ofta inte att sjunga Wraaks översättningar. Men han ska ändå ha tack för att vi får ta del av innehållet i Verlaines dikter, det ligger ett gediget arbete bakom!

Lars Larsen

Annonser:

Litterärt:

Romantiska Förbundet: Välkommen till Romantiska Förbundets poesiträff varannan fredag ojämna veckor, kl. 14-16 (med början 14 september). Vi läser poesi för varann runt ett långt bord, både egna texter och andras, och alla som vill får läsa.

Romantiska Förbundet är ett litterärt sällskap grundat 1957 av bl.a. Bo Setterlind för att förvalta arvet från den litterära epoken romantiken, och för att bära upp den romantiska litteraturen i samtiden.

Välkommen att besöka Romantiska Förbundets hemsida på www.romantiskaforbundet.se

Mosspoeternas öppna scen: Lars Larsen och Titti Spaltro ordnar två öppna scener i höst på Kungsholmens bibliotek, den 14.10 och 11.11., kl. 13.00-15.30. Alla är välkomna att läsa, vi kommer dock att fokusera på romantik och naturlyrik, och varje öppen scen-tillfälle inleds med ett femton minuters föredrag, 14.10 av Lars Larsen, om ”Vandraprästen David Petander – en svensk Franciskus” och 11.11. av Titti Spaltro, om ”Lyrical Ballads och romantikens genombrott”.

Ekogrejer:

Greenpeace: Vill du vara volontär och aktivist i en miljöorganisation, rekommen-derar vi Greenpeaces volontärträffar på varannan torsdag jämna veckor kl. 18.00. Detta kan dock ändras efterhand, håll dig uppdaterad genom att gå med i “Greenpeaces Facebook” Greenwire, på www.greenwire.greenpeace.org/nordic/sv/, eller mejla till: info.se@greenpeace.org

Peoples Climate March 2018 i Stockholm: (Citat från eventets Facebooksida:) “Den 8 september - dagen före valet- slår våra hjärtan för Jorden. Vi samlas för en rättvis och hållbar framtid, för att påminna om vad som står på spel när Sverige går till val den 9 september.”

“Samling och program: Amfiteatern, Rålambshovsparken kl 14.” “Avmarsch kl 15:30 mot Mynttorget och Riksdagshuset.”

Deltas mini-antikvariat

(Här säljer jag böcker jag inte behöver, men rekommenderar, till relativt billiga priser. Mejla mig för beställning på epostadressen naturensbarn@yahoo.com. För de som beställer och bor utanför Stockholm, tillkommer porto, annars kan vi bara mötas i Stockholm, där jag bor, och jag överräcker boken.)

Ekoböcker:
Pelle Strindlund: Jordens herrar. Slaveri, djurförtryck och våldets försvarare, 2011, 320 s., 30 kr.
Georg Henrik von Wright: Myten om framsteget, 1993, 175 s., 30 kr.
Georg Henrik von Wright: Vetenskapen och förnuftet, 1986, 154 s., 30 kr.
Gunnar Lindstedt: Olja. Jakten på det svarta guldet när världens oljekällor sinar. 2005, 228 s., 10 kr.
Michael Tennesen: The complete idiot´s guide to global warming. Hard truths about climate change – and what it will take to stop it. 2008, 327 s., 20 kr.
T.Coraghessan Boyle: Spirande planer. En pastoral, 1984, 367 s, 20 kr.
Al Gore: En obekväm sanning. Om den globala uppvärmningen och vad vi kan göra åt den. 2007, 327 s., 30 kr.
Lars Larsen och *Titti Spaltro*: Naturens återkomst (dikter), 2018, 100 kr.

(lite dyrare eftersom den är helt ny)
Lars Larsen: Djurisk teologi. Paradisets återkomst, 2010 (En ekoteologisk skrift), 140 s., 70 kr. (lite dyrare eftersom den är så sällsynt)

Övriga skönlitterära böcker:
Victor Hugo: Les miserables (eng.), (Penguin Classics pocket), 1976, 1232 s., 50 kr.
Emilie Flygare Carlén: Jungfrutornet. Roman från sjö och land. Del 1-3. 1929, 309 s., 50 kr.
August Strindberg: Röda rummet, 1928, 309 s., 20 kr.
Fjodor Dostojevski: Idioten, 1989, (pocket) 584 s., 30 kr.
Paolo Coelho: Alkemisten, 2002, (pocket), 187 s.., 10 kr.
Miguel Cervantes: Don Quijote (Wahlströms berömda ungdomsböcker), 1928, 284 s., 20 kr.
Lars Larsen: Över floden mig (dikter), 2007, 36 s., 50 kronor (sällsynt)
Sela. Tidskrift för skrifttolkning och praktisk kristendom, nr. 1, 2007 (en av mina gamla självgjorda tidskrifter), 36 s., 20 kr.
Delta. Litterär tidskrift, nr.1, nr. 3 och nr. 4 2007 (en av mina gamla självgjorda tidskrifter), 36 s., 20 kr. per styck

Filosofiska och andliga böcker:
Ellen G.White: Från mörker till ljus. Den stora striden mellan gott och ont. 2016, 665 s., 50 kr. (en andlig kyrkohistoria).
Tommy Hellsten: Han som såg mer. 2003, 204 s., 30 kr.
Bertrand Russell: Har människan en framtid? 1961, 135 s., 20 kr.
Ingemar Hedenius: Om dödshjälp och andra essayer, 1964, 246 s., 20 kr.

Litteraturhistoria:
Jan Cornell o. Bengt Olof Vos (red.): Vem skrev vad. När-Var-Hur:s litteraturhandbok, 1948, 573 s., 10 kr (sliten).
Sara Danius: Husmoderns död och andra texter, 2014, (pocket) 420 s., 10 kr.